

Οι "παραδοσιακοί" του Νέου Ημερολογίου και η διακοπή του μνημοσύνου

Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Πέτρας κ. Δαβίδ

Γ' ΜΕΡΟΣ

Ἐνας ἄλλος ξακουστός «παραδοσιακός» γέροντας τοῦ νέου ἡμερολογίου ποῦ ἀναφέραμε ἀνωτέρω, σφοδρὸς πολέμιος τῶν παλαιοημερολογιτῶν, ἦταν ὁ πολὺς π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος. Αὐτὸς εἶναι, μεταξὺ τῶν ἄλλων, γνωστός γιὰ τὸ περιβόητο σύγγραμμά του «Τὰ δύο ἄκρα: Οἰκουμενισμὸς καὶ Ζηλωτισμὸς», τὸ ὁποῖο οἱ νεοημερολογίτες ἔχουν κάνει σημαία τους. Ὁ π. Ἐπιφάνιος βεβαίως πολέμησε τὸν Ζηλωτισμὸ καὶ προτίμησε τὸ ἄλλο «ἄκρο», τὸν Οἰκουμενισμό, κάνοντας λάβαρό του τὴν ὑπὲρ τοῦ δέοντος χρῆση οἰκονομίας σὲ θέματα πίστεως, στὰ ὁποῖα δὲν χωρεῖ οἰκονομία. Στὴν παρουσίαση τῶν πεπραγμένων του θὰ ἔχουμε καὶ πάλι ὡς ὁδηγὸ τὸν κ. Ἀθανάσιο Σακαρέλλο, ποῦ γνώρισε τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα ἀπὸ κοντά.

Γράφει λοιπὸν ὁ κ. Σακαρέλλος: «Γιὰ τὸ θέμα τοῦ παπισμοῦ, ποῦ ἐγὼ τότε ἐνδιαφερόμουν ἰδιαίτερα, ὁ π. Ἐπιφάνιος δὲν ἀνησυχῶσε, ὅπως ὅλοι οἱ πνευματικοὶ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. (σ.σ.: Ἡ ταυτόχρονη ἔνοχη σιωπὴ τῶν πνευματικῶν). Πίστευε, ὅτι ἦταν "νεφύδριο", ὅπως ἔλεγε ὁ Μέγας Ἀθανάσιος γιὰ τὸν "ἀρειανισμό". Νόμιζε ὅτι τὰ πράγματα θὰ ἄλλαζαν γρήγορα, ὅταν θὰ πέθαινε ὁ Ἀθηναγόρας!... Παρὰ ταῦτα... ἔγραφε ἐναντίον τοῦ παπισμοῦ, τοῦ οἰκουμενισμοῦ, τοῦ Ἀθηναγόρα καὶ ὄλων τῶν φιλενωτικῶν! Καὶ σ' αὐτὸ διέφερε ἀπὸ τοὺς ἄλλους πνευματικοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀργότερα ἄρχισε νὰ πιστεύει, ὅτι ὁ Ἀθηναγόρας καὶ ὀρισμένοι ἐπίσκοποι τοῦ Φαναρίου ὑπερέβησαν τὰ ὄρια ἀσφαλείας ἀπὸ ἓνα Ὁρθόδοξο. Γι' αὐτὸ, τὸ 1970, ὑποστήριξε τὴ διακοπὴ τοῦ μνημοσύνου τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀθηναγόρα. Δὲν συμφωνοῦσε ὅμως καὶ μὲ τὴ παύση τῆς "κοινωνίας", μὲ ὅσους μνημόνευαν τὸν Ἀθηναγόρα, γιὰ τὴ νόμιζε ὅτι ἔτσι θὰ ἀποκόπτονταν κάποιος ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία»³⁶.

Τώρα πῶς μπορεῖ νὰ εὐσταθῇ θεολογικῶς καὶ ἐκκλησιολογικῶς ἡ ἀποψη, ὅτι ἀποκόπτεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ἐκεῖνος ποῦ παύει νὰ ἔχη κοινωνία μὲ τοὺς μνημονεύοντες αἵρετικὸ ἐπίσκοπο, αὐτὸ μόνον ὁ π. Ἐπιφάνιος καὶ οἱ ὁμό-

φρονές του μποροῦν νὰ μᾶς τὸ ἐξηγήσουν. Παύουμε δηλαδὴ τὸ μνημόσυνο τοῦ ψευδεπισκόπου, ἀλλὰ αὐτὸ ποῖ δὲν πράττουμε ἐμεῖς τὸ πράττουν οἱ ἄλλοι γιὰ ἐμᾶς —οἱ πνευματικοὶ μας ἀδελφοί— (ἐμεῖς δὲν μνημονεύουμε, αὐτοὶ μνημονεύουν) καὶ ἔτσι ἡ αἵρεση καὶ ὁ μολυσμὸς τῆς πίστεως συνεχίζονται νὰ παραμένουν ἐντὸς τῶν τειχῶν.

Σχετικῶς μὲ τὴν διακοπὴ μνημοσύνου αἵρετικοῦ ἐπισκόπου ὁ π. Ἐπιφάνιος λέγει στὸ βιβλίο του «Τὰ δύο ἄκρα», μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὰ ἐξῆς: «Τοῦτο ὅμως (σ.σ.: ἡ διακοπὴ μνημοσύνου) εἶναι τὸ ἔσχατο βῆμα, εἰς ὃ δύνανται νὰ προχωρήσῃ, ἂν θέλῃ νὰ μὴ εὐρεθῇ εἰς σχίσματα καὶ εἰς ἀνταρσίας. Παύων δηλαδὴ τὸ μνημόσυνον, δὲν θὰ μνημονεῖται ἑτέρου Ἐπισκόπου (σ.σ.: αὐτὸ εἶναι ποῦ τοὺς καίει) ...ἀλλὰ θὰ ἀναμένῃ... μετ' ἡρέμου συνειδήσεως τὴν κρίσιν Συνόδου»³⁶. Καὶ πάλι τὸ «πρὸ συνοδικῆς διαγνώσεως» τοῦ ΙΕ' κανόνος τῆς Α'Β' Συνόδου δὲν λαμβάνεται ὑπόψιν.

Παρακάτω ὁ κ. Σακαρέλλος γράφει, ὅτι ὁ π. Ἐπιφάνιος ἦταν ἐκεῖνος ποῦ ἐξώθησε τὸν μητροπολίτη Ἐλευθερουπόλεως Ἀμβρόσιο νὰ σταματήσῃ τὸ μνημόσυνο τοῦ Ἀθηναγόρα. Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀμβροσίου ἀκολούθησαν λίγο ἀργότερα ὁ Φλωρίνης Αὐγουστίνος Καντιώτης καὶ ὁ Παραμυθίας Παῦλος Καρβέλης. «Διατήρησαν ὅμως "κοινωνία" μὲ ὅσους ἐξακολουθοῦσαν νὰ μνημονεύουν τὸν Ἀθηναγόρα. Ἔτσι, ἡ διακοπὴ αὐτὴ τοῦ μνημοσύνου ἦταν "κολοβή" καὶ φαιδρὴ, γιὰ τὴν σὲ μιὰ γιορτὴ ποῦ μπορεῖ νὰ συλλειτουργοῦσε ἓνας ἀπ' τοὺς τρεῖς αὐτοὺς Μητροπολίτες, μὲ κάποιον ἄλλο Μητροπολίτη τῶν Νέων χωρῶν, ὁ μὲν ἓνας δὲν μνημόνευε τὸν Ἀθηναγόρα, τὸν μνημόνευε ὅμως ὁ ἄλλος στὴν ἴδια λειτουργία! Ὅποτε μιὰ τέτοια διακοπὴ μνημοσύνου, ποῦ τὴν εἰσηγήθηκε ὁ π. Ἐπιφάνιος, δὲν ἦταν ἰδιαίτερα ὀδυνηρὴ γιὰ τὸν Ἀθηναγόρα. Μᾶλλον, οἱ πονηροὶ φαναριῶτες θὰ γελοῦσαν σὲ βᾶρος μας!... Τὸ πρόβλημα μὲ τὸν π. Ἐπιφάνιο ἦταν, ἀφενδὸς μὲν, ἡ θεολογία τῶν ὁποῖα ἐξέφραζε, καὶ κυρίως ἡ "ἐκκλησιολογία" του, καὶ ἀφετέρου, ὁ λεγόμενος "ἀντι-παλαιοημερολογιτισμὸς" του... κατέστη ὁ περισσότερο γνωστός ἀντι-παλαιοημερολογίτης. Σ' αὐτὸ τὸν βοήθησαν ὄχι μόνον οἱ πολλὲς γνώσεις του, ἀλλὰ καὶ οἱ πολλὲς του ἰκανότητες, ὥστε μὲ λογικὰ ἐπιχειρήματα νὰ μπορεῖ νὰ ἐπιβάλλει τὴ γνώμη του καὶ ἐκεῖ ἀκόμα ποῦ τυχὸν δὲν εἶχε δίκιο»³⁷.

36) Ἐπιφανίου Ἱ. Θεοδοροπούλου, ἀρχιμανδριτοῦ, Τὰ δύο ἄκρα [«Οἰκουμενισμὸς» καὶ «Ζηλωτισμὸς»], Ἀθῆναι 1986, σελ. 89.

37) Ἀθ. Σακαρέλλου, ὡς ἄνω.

35) Ἀθανασίου Σακαρέλλου, ὡς ἄνω.